

Kutatási jelentés

2010 évben végzett barlangkutató munkáimról

Polacsek Zsolt barlangi kutatásvezető

2011 február14.

H-18-4/2009 iktatási számú. kutatási engedély Kullancsos, Paksi mogyoró ill. Vaddisznós-barlangok feltáró kutatása

Kullancsos-barlang: A barlangban 2010 évben összesen 8 munkanapot dolgoztunk. E munkálatok során, a Hosszú-ág végpontján összeomlott köztömböket kitermeltük a Nagy-hasadék aljába, Az így keletkezett jelentős részt szálkőzet falú hasadék akna mintegy 7-8 méter mélységűvé vált. Ennek felső zónáját egy fagerendákból álló ácsolattal erősítettük meg, alsó részén a rézsűsen kialakított falszakaszt beton vasakkal, kisebb betonozásokkal biztosítottuk. E munka során a jelenlegi végponton egy szűk nyílás tárult fel melybe legvékonyabb és bátrabb társunkat lepréselve 5 méterrel nött a barlang mélysége. Ahhoz hogy itt további eredmények szülessenek, legalább 5 elszánt barlangkutatónak néhány napi munkájára lesz szükség, továbbá néhány zsák beton jótékony hatására.

Ez utóbbi probléma megoldása egyre nehezebb, hiszen a barlang mélysége már elérheti az 50 métert.

Újratérképezése a 2011 év feladata.

Az év során a barlangban kicseréltük az összes közlekedő létrát és az 1989-es feltárás óta felgyülemllett kívülről behordott szemetet. A barlang-bár 1990-ben ráccsal le lett zárva, kulccsal nem zárható továbbra sem.

Paksi-mogyoró-barlang: A barlangban 2010.-ben érdemi feltáró munkát nem végeztünk, de a további kutatás előkészítése elkezdődött. ennek során, a Bejárati-terem alján egy kis aknát mélyítünk, melyen át a mélyebb szakaszok biztonságosabban lesznek megközelíthetőek. Ahhoz hogy célunkat itt elérjük még legalább 1 munkanapra lesz szükség.

A barlangról 2010-ben térképet készítettünk. A poligon hossza.108 m. A barlang jelenlegi mélysége:-24.5 m. A barlang térképe a kutatásvezetőnél megtekinthető.

Vaddisznós-barlang: A barlangban 2010 évben feltáró munkát nem végeztünk, benne 1 alkalommal jártam miután a helyi vadászok dögkútnak használták. E tény miatt az itteni kutatás egyelőre még szünetel.

A fenti munkálatokban legtöbbet részt vett kutatók: Mihalik Zoltán, Zádori Erik,Szegedi László, Szittner Zsuzsa kutatásvezető helyettes.

4472-3-2010 iktatási számú kutatási engedély: Betyárkörte-barlang feltáró kutatása

Ebben a barlangban 1992 /a feltárása/óta több alkalommal próbáltunk eredményeket produkálni. Kezdetben a bejárat szakasz később a kb. 15 m mélységben végződő barlang oldalfalai dőltek ránk rendszeresen.

2009.-ben elhatároztam – és ebben hangsúlyozottan társaim is támogattak - hogy véget vetünk ezen áldatlan állapotnak. Mivel ez a barlang a Kovács-hegy térségének egyik legjobban tektonizált ürege és a légmozgás is időről időre mézesmadzagként vonzott minket, elhatároztuk, hogy erőnk nem kímélve ismét megpróbálunk a mélybe jutni./kúszni, csúszni,/

Csak 2010 évben 24 munkanapot fordítottunk a barlang újra és tovább feltárására. Ennek során a bejárat alatti üregből /-8m/ a terem talpon a terem keresztmetszetének fele szelvényű aknát mélyítettünk 7 méter mélységig. Az innen kitermelt 12-15 m³ anyagot a felszínen depóztuk. A munkánkat csodálkozva figyelő erdészeti engedéllyel, vörösfenyő ácsolattal biztosítottuk e helyet. Az ácsolat méretezésénél nemcsak a hely statikai tulajdonságait, de a várhatóan 2012 végén érkező világvégét is figyelembe vettük, így az ácsolat becsült tömege 2.5-3 tonna.

A munkálatok során a bontás 7. méterénél az aknatalp megnyílt, így szabad légteres légrést érve újabb 4 méterrel lett mélyebb a Betyárkörte-barlang. Határtalan lelkesedésünket csak a járattalpon leledző nagy közettömbök csökkentették, valamint az a tény hogy az új üreg azért nem volt túl tágas.

A kövek mechanikai erőszak áldozatául estek, majd újabb néhány napos munkával, újabb 8 métert haladva lefelé /többnyire agyag és közettömböket eltávolítva/ jutottunk 26 méteres mélységben. Az itt feltároló légréseken át vízszintesen orosz ruletkezve, néhány újabb m³ törmelék kitermelésével azonban egy 10-12 m mélységű korrodált falú hasadék aknát értünk el, mely már az omlászónából kivezetett minket. A barlang mélysége ezzel elérte a -37 m.-t. Hossza 50 m-ben adható meg.

A hasadék teljesen párhuzamos a közeli Paksi mogyoró-barlang hasadékával, mégis úgy gondolom, hogy a mélyben összefügghetnek, ezzel is magyarázva a barlangokban időnként észlelhető jelentős huzatot. Jelenleg a -18 és -26 m közti bontott akna biztosítása folyik a fent már ismertetett léptékben. Ha ezzel végzünk/ várhatóan februárban/ megkezdjük a végpont és egyben mélypont bontását. Innen a felszínre kitermelni már nem lehetséges így depózás a bontás helyszínén a végponti hasadékban fog történni.

A munkálatokban annak nagy volumene miatt sokan vettek részt. Ő közülük a legaktívabbak:

Mihalik Zoltán, Zádori Erik, Vendégh Mátyás, Kocsis Áki, Imre Gábor, Szittner Zsuzsa, Szegedi László voltak, de meg kell említeni a Nagy Andrást is, aki dacolva a vezetésével feltárt Hideg-lyuk hívó szavával nem egyszer részt vállalt munkánkból.

A barlang térképe a kutatásvezetőnél megtekinthető.

4465-6/2010 iktatási számú kutatási engedély: Muflon-barlang feltáró kutatása

A Muflon-barlang feltáró kutatása már régóta terveim között szerepelt. Ez a barlang Vértestolna község szélén, rendkívül látványos helyen található, ráadásul földtani viszonyai, elsősorban kitöltése is érdekes.

Már az első, 1990. évi feltárási kísérlet során kitermelt kitöltésben is feltűnt, hogy azt elsősorban jól osztályozott, elsősorban kvarcit alapú, homokos kavics alkotja. Ez azért nagyon érdekes, mert az eróziós barlangokra jellemző máshonnan áthalmozott hasonló kitöltés a Dunántúli-középhegységre nem igen jellemző. A barlangot megvizsgálva, annak formajegyei egyértelműen ugyan nem utalnak eróziós genesisre, mégis azt gondolom, hogy e kitöltés koptató-csiszoló hatása a barlang kialakulásában jelentős szerepet vállalt. A Kovács-hegy platóján /a barlang a plató perem alatt 180 m-el a hegyoldalban nyílik, a jelenlegi völgytalp felett kb. 100 m.-el/ Dr. Láng Sándor az 50-es években miocén kori kavicsstakaró foszlányokat írt le. Jelen ismereteim szerint ez a kavicsstakaró a hegyoldalon és a fennsík víznyelőin keresztül lepusztulva juthatott a barlangba. Sajnos a platón ma nem ismerek olyan mérhető, vízgyűjtőjű karsztobjektumot melyről gyanítható lenne a fenti kapcsolat, de ismerve a dunántúli hegyek gyors lepusztulási folyamatát ez nem is meglepő.

Feltáró munkánk során 2010.-ben is kizárólag e fenti kitöltésben haladtunk. A barlangban folytatott 10 napos munkálatok során 7 m³ anyag került felszínre, gondosan átvizsgálva az esetleges csonttöredékek maradványok miatt.

Ma elmondható, hogy az egykori lapos végpontra viszonylag tágas, szállításra alkalmas járatszelvényen juthatunk el, sőt a barlang 1-2 méterrel hosszabb is lett a kezdeti állapothoz képest.

A barlang hossza 2010. december 31.-i állapotában 30 m.

Az is nyilvánvaló, hogy bár a jól osztályozott kitöltésben légrések is vannak, még sok napot kell itt dolgozni az áhított sikerig. Jelen pillanatban egy szállító pálya tervezése folyik melynek kivitelezése is jelenős feladat, viszont döntően megkönnyítheti a későbbi munkálatokat.

Az itt dolgozó barlangászok: Mihalik Zoltán, Vendégh Mátyás, Szegedi László és Pogány László voltak.

A barlang aktuális térképe a kutatásvezetőnél megtekinthető.

4466-3/2010 iktatási számú kutatási engedély: Hófehérke-barlang feltáró kutatása

A barlangot már a 60-as évek végén feltárták, de ahogy az lenni szokott a 70.-es majd a 90.-es években is akadtak boldog első bejárói.

Jómagam a legutóbbi újra megtalálás után 1991.-ben jártam benne először. akkor megállapítottam eleinkhez /elsősorban Lendvay B. Ákoshoz / csatlakozva, hogy a kb. 15 méter mélységben található szűkület valóban nyomorultul szűk és bár az ántivilág akkori időszakában magam sem voltam ólomsúlyú /avagy bojlertestű/ esélyem sincs az átjutásra. A 70.-es évek legendás miniatűr barlangászai pl. Sólyom Frici /akinek e sorokkal is szeretnék emléket állítani/ vagy Bajna Bálint /akinek neve ma sem ismeretlen a barlangászok között/ nem igen tudtak érdemi felvilágosítást adni a szűkületen túli világról, így 2010-ben felvállalva e faladatot néhány alkalommal speciális járattágító technikákat alkalmazva rágtuk át magunkat a szűkületen. A munkálatokhoz 5 alkalomra volt szükség. A szűkület áttörése után lemászva az egykor 12 méter mélynek írt aknába azt 8 m mélységűnek mértük.

Az akna alján található újabb szűkület áttörésével azonban már valóban új járatokba jutottunk. Eleink itt már biztosan nem jártak /bár erre homályos utalások történtek, de amit leírtak annó, az nem fedi a valóságot, viszont a szűkületen kívülről nézve hihető./

Az itt feltárt járatok hossza kb. 25 m, a régi, kevesek által ismert akna talpától még legalább 7 m-el mélyebben van a jelenlegi végpont.

Ezen adatok alapján a barlang jelenleg 31 m mélységűnek illetve kb.70 m hosszúnak tekinthető. Végpontja laza agyagos kitöltésű, és depó hely is van a közelben. A felszínre termelés lehetetlen. A végponton a bontást egy idő után oxigénhiány nehezíti.

A bejárás megkönnyítésére a bejáratba létrát, az aknába kapaszkodó kötelet telepítettünk. Az itt töltött munkanapok száma: 7

A munkálatokban részt vettek: Szittner Zsuzsa kutatásvezető helyettes, Mihalik Zoltán, Vendégh Mátyás, Szegedi László, Ba Julianna

A barlang térképe a kutatásvezetőnél megtekinthető.

4470-3/2010 iktatási számú kutatási engedély: Likas-kői barlang feltáró kutatása

A gerecsei Likas-kő térségében tartott 2010 évi terepbejárás során, a területen több karsztos mélyedést fedeztünk fel. Ezek helyét a „barlang indikációk a Gerecsében” adattárban rögzítettem. A bejárások idején-hideg idő lévén- nem csak a morfológiai jegyeket vizsgáltuk, de az is feltűnt, ha esetleg kigőzölés volt tapasztalható.

A barlangot rejtő kis karsztos mélyedés is kigőzölt és a mélypontján látható besuvadásban Mihalik szaktárs mintegy 1 percnyi munkával, eleinte derékig, majd kisvártatva nyakig tűnt el. Ennek mindannyian örültünk talán a T. szaktárs édesanyja kivételével, aki mai napig gondosan figyel fia ruházatának tisztán tartására.

Az itt feltároló barlang már az első alkalommal mintegy 30 méter hosszúnak és kb.10 m mélynek bizonyult. Mélyén egy viszonylag nagyobb termecske képezi a végpontját. Ennek aljzatába a fenti, igen lelkes, Zoltán nevet is viselő kutató további métereket mászott lefelé a kövek között.

A feltárás után további 3 munkanapot dolgoztunk a barlangban. Ez idő alatt kitértük a végpontra vezető járatot illetve kb.2 m³ törmelékkel juttattunk a felszínre.

A barlangban folyó további munka mindenképpen perspektívikus lehet, hiszen ezen a területen ismert barlang csak nagyon kevés van, azok is inkább csak hegyszegélyi kis üregek.

A felszínen, több helyen találhatóak miocén-oligocén homokkő ill. konglomerátum fedettség nyomai, így esetleg földtani érdekességek is előkerülhetnek a munka során.

A barlang feltárásában résztvevők: Mihalik Zoltán, Zádori Erik, Szittner Zsuzsa kutatásvezető helyettes, Vendég Máttyás, Vágvölgyi Zoltán, Kocsis Áki.

A barlang térképe a kutatásvezetőnél megtekinthető.

H-19-4/2009 iktatási számú kutatási engedély: Keselő-hegyi 4 és 11 sz barlangok kutatása

Tradicionális kutatási területeim egyike a Keselő-hegy. Az utóbbi évtizedek során kisebb nagyobb eredmények születtek itt. Elsősorban a 4. sz. barlang új szakaszának 1999 évi feltárására és a Keselő-hegyi barlang első 1991 es térképezésére ill. a mélyzónájának 1991-92 évi kutatására gondolok itt.

2010 évbe jelen engedélyben szereplő barlangokban a következő munkálatokat végeztük.

Keselő-hegyi 4. sz barlang: a barlangban 2 alkalommal jártam, mindkét alkalommal a -20 m-en található szűkület további bővítése miatt. Mára ez a szűkület a múlté, így a későbbiekben lehetőség nyílik a végpontról való kitermelésre.

Keselő-hegyi 11. sz. barlang: e barlangban már több alkalommal terveztem feltáró munkát, de ez csak 2010 decemberében kezdődött meg. A munkálatok kezdetekor az utóbbi évek reliktumait, a különböző keresztmetszetű és minőségű mesterséges kötélrögzítési pontokat-alapcsavarokat, dübeleket- távolítottuk el. Erre nem csak esztétikai, de biztonsági okokból is szükség volt már. Ezek helyett 2010 végén rozsdamentes 10x100as Raumer rozsdamentes alapcsavarokat, ill. rozsdamentes fűleket helyeztünk el. A barlang mélypontján az 55 m es akna talpán, bár ezt a felszíni csapadékos idő erősen akadályozta egy 1.5x07 m-es keresztmetszetű aknát kezdtünk mélyíteni. Ez 2010 év végér e még a 2 méteres mélységet sem érte el. A munkálatokat itt okvetlenül folytatni kell, mert itt tárolhat fel a környék legmélyebb barlangja.

A kitermelt anyagot a helyszínen korlátlan mennyiségben el lehet helyezni.

A barlangban 4 alkalommal dolgoztunk.

A résztvevők: Ba Julianna, Vendégh Mátyás, Mihalik Zoltán, Szegedi László

A Keselő-hegyi 11. sz.barlang térképe korábban elkészült, de módosított változata a kutatásvezetőnél megtekinthető.

5892-5/2010 iktatási számú kutatási engedély: Keselő-hegyi barlang feltáró kutatása

A Gerecse-hegység messze legnagyobb barlangjának kutatása az 1992-es év óta szünetelt. Az akkori felmérés tanúbizonysága szerint hosszát 400 m-ben adtam meg.

A 2010 évi kutatásokat szintén a barlang térképezése inspirálta, mivel emlékeim szerint több rövid rész nem lett ábrázolva a korábbi térképen. Az is sejthető volt, hogy néhány helyen esetleg kisebb felmászással új részeket is találhatunk.

Ez utóbbi feltételezés beigazolódni látszott már az első bejárásakor, hiszen a bejárattól kb.25 m-re a Magányos-terem hasadékirányú sarkában rövid felmászással néhány méteres új részt találtunk.

Ugyanígy sikerült új eddig biztosan ismeretlen részbe jutni a Nagy-terem tetején való harántmászással illetve a Kos-terem zónájában az abból nyíló akna közepén kb.10 m-es mélységben.

Ezeknek a járatoknak az összes hossza együttesen eléri a 100 m-t. Annak alapján, hogy a 1991-es térképezéskor a barlangban a poligon nem mindenhol lett felvéve és a barlangot már akkor 400 m hosszban adtuk meg, ma a járatok becsült hossza elérheti a 6-700 m-t. Erre vonatkozólag azonban a még csak alig elkezdett új térkép adhat végső felvilágosítást.

A barlang mélysége az új mérés alapján valószínűleg csökkenni fog, mivel a karsztvízszint rohamos emelkedésével a végpont már nem megközelíthető. 2011. januári bejárásunkkor az 1991-es mélypont felett legalább 10 m-rel magasabban volt a vízszint.

Az üregrendszerben a 70-es évekbeli feltárás óta rengetegen jártak és rengeteg szemetet hordtak be.

Ennek eltávolítása /közel 200 kg szemét!/ megtörtént. A barlangból a 11. sz barlanghoz hasonlóan eltávolítottuk a szabálytalan és életveszélyes kikötési pontokat, és elkezdtük az új rozsdamentes standok és megosztások kialakítását Raumer 10x100-as rozsdamentes alapcsavarokkal, fülekkel.

Célszerű lenne a Nemzeti Park részéről a később kiadandó túra engedélyekben az új kikötési pontok fúrásának megtiltása valamint fontolóra kellene venni a más barlangokban már meghonosodott „túrázás csak a kutatók kíséretében” elvet. Ez nem csak azért lenne indokolt, mert a barlang aragonit képződményeit hatékonyabban védhetnénk meg így, hanem mert a barlang jelenleg is be van szerelve és közpredára nem szívesen hagyom a saját beépített felszerelésemet.

A barlangban 2010 évben 5 alkalommal jártunk.

Részvevők: Mihalik Zoltán, Vendégh Mátyás, Szegedi László,

A 4473-3/2010 iktatási számú kutatási engedély : Sas-lik feltáró kutatása

A Sas-lik barlangban 2010 évben semmilyen tevékenységet nem végeztünk.

4468-3/2010. iktatási számú kutatási engedély: Figaró-víznyelőbarlang feltáró kutatása

2010 évben, bár kutatási tevékenységem egyik fő helyszínét ebbe a barlangba terveztem ennek a barlangnak a feltárása meghiúsult.

A 2010 évi rendkívül csapadékos időjárás a barlang bejárati szakaszában kb. 3 hónapig akadályozta a lejutást-néha 1.5-2 m³/perc vízhozamot is elérte a nyelő intenzitás/ a barlang alsó szakaszaiban a csorgó vizek szinte minden alkalommal jelen voltak az év szinte minden időszakában. Sajnos az általam alkalmazott technikához és nem titkolom, jómagam működéséhez is viszonylagos szárazságra van szükség, így e barlang feltáró kutatását a későbbiekre halasztottam.

A barlangban 4 alkalommal jártunk elsősorban 2010 őszén és telén.

7419-5/2010 iktatási számú kutatási engedély: karsztos mélyedés kutatási engedélye Oroszlány külterületén

A 2010 évben tapasztalható csapadékos időjárás miatt a kutatásokat a későbbiekre halasztottam.

4475-3/2010 Iktatási számú kutatási engedély: Gyermelyi víznyelő feltáró kutatása

A 2010 évben tapasztalható csapadékos időjárás miatt a kutatásokat a későbbiekre halasztottam.

5895-7/2010 Iktatási számú kutatási engedély: Lófői-víznyelők feltáró kutatása

A 2010 évben tapasztalható csapadékos időjárás miatt a kutatásokat a későbbiekre halasztottam.

51058/10 Iktatási számú kutatási engedély: Feltáró munka a Csóka-hegy víznyelőiben ill. a Szakáll-nyiladéki és a Dölt-kúti víznyelőbarlangban.

A 2010 évben tapasztalható csapadékos időjárás miatt a kutatásokat a későbbiekre halasztottam

49075/10 iktatási számú kutatási engedély: Kávás-kúti 4. sz. víznyelő feltáró kutatása

A Kávás-kúti 4. sz. víznyelő kutatását a 2010 évben a rendkívüli csapadékos időjárás miatt nem tudtam megkezdeni. Annak ellenére, hogy a nyelő gödörbe az év nagy részében nem folyt víz, az látható volt, hogy az itt megindítandó feltárás a „sárba fog fulladni”. Ennek megfelelően a munkálatokat átmenetileg elhalasztottam, pedig a helyet továbbra is perspektivikusnak látom.

Egyéb Hazai barlangkutató tevékenységek:Szél-lik Balatonederics község külterülete: Térképezés

A Szél-lik barlang térképezési munkálatait a helyi Styx Barlangkutató Csoporttal közösen végeztem.

A barlangról eddig egy térkép készült 1982-ben Kárpáth József vezetésével, akkor a barlangot 350 m hosszúnak és 50 méter mélységűnek adták meg. Ez az adat az idők során elavult, hiszen a Styx csoport az utóbbi években jelentősen növelte a barlang hosszát, ill. a Kárpáth-féle térképről, nyilván csak véletlenül, lemaradtak már akkor is ismert részek.

A legújabb térkép elkészítését az is indokolta, hogy időközben elkészült a közeli Csodabogyós-barlang teljes térképe, így mindenképpen kívánatos volt egy hasonló minőségű, lehetőleg ugyanazok által és ugyanazon műszerekkel elkészült térkép elkészítése.

A térkép alapján ma már tudjuk, hogy a barlangok hol és mennyire közelítik meg egymást. Ez alapján elmondható, hogy a Szél-lik mélyponti zónája 21-23 méterre /szintkülönbség 1-2 m/ közelíti meg a Csodabogyós-barlang Füstölös ágát. Az is kiviláglik, hogy a Niveás-ág, Tükör-terem zónát kialakító tektonizmus hatására jött létre mintegy „folytatásaként” azoknak.

Reméljük ez az adalék a későbbiekben segíteni fog a két barlang összekötésében.

A barlang hosszát 2011. január 15-én 561 m-ben mélységét: - 49.8 m-ben adhatom meg.

A két barlang egymáshoz viszonyított térbeli viszonyát a mellékelt poligon térképen mellékelem.

A teljes térkép elkészült, megtekinthető, de publikálásához –a dizájn miatt-néhány napra van szükség.

A munkálatokban részt vettek: John Szilárd, Mihalik Zoltán, Horváth Sándor, Ba Julianna, Tóth Mónika és Szegedi László

Lengyel-barlang Tatabánya külterülete: Térképezés

A barlangról 1991-ben készítettünk felmérést és térképet főiskolai évfolyamtársam Gál István vizsgamunkájához.

E felmérés pontjait használva 2010 évben újra felmértük a barlangot és térképrajzai is elkészültek. Poligon hosszát: 523 m-ben, valóshosszát kb. 540 m-ben, mélységét: -69,1 m-be adhatom meg.

A térkép megtekinthető.

A munkálatokban részt vett: Mihalik Zoltán, Zádori Erik, Herr János, Pogány László

ÉRKEZETT

DUNA-IPOLY NEMZETI PARK IG.	
Érkezett:	2011 MÁJ 27.
Érk. azonosító:	F276

SC

DUNA-IPOLY NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG Budapest	
Előadás időpontja:	2011 MÁJ 27.
Előadó:	
Előzetes irat száma:	440/3/2011.
Előzetes irat címe:	Ügyintézés: füvészes k.

L. SZ
V. 31

4530

KUTATÁSI ZÁRÓJELENTÉS

Az **Ürömi Amfiteátrum**-köfejtőben
végzett gáztisztító massa kitermeléssel kapcsolatos
barlangkutató tevékenységről

Készítette: Polacsek Zsolt barlangi kutatásvezető
Készült: 2011. április .25.

ELŐZMÉNYEK:

Az ürömi Csóka-vár köfejtőben folyó „ **Gáztisztító massa veszélyes hulladékkal szennyezett karsztos bányáüreg mentesítése**” tárgyú projekttel a Terszol Zrt. megkeresésére 2009. őszén kerültem kapcsolatba. Barlangi kutatásvezetői képesítésem jóvoltából feladatomban a bányá peremen kívül nyíló Amfiteátrum-barlang időszakonkénti bejárása volt, abból a célból, hogy a bányából kitermelt anyagot a bányaudvar mélyéből kiemelő daru által keltett rezgések és esetleges omlások tényét feltárjam.

Ezekről a bejárásokról 2009 és 2010 évben összesen hét alkalommal jelentést, majd a daruzással kapcsolatos munkálatok befejezésekor zárójelentés formájában dokumentációt készítettem. Ezt a dokumentációt 2011. február 15-i határidővel mind a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, mind a Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőséghez eljuttattam.

A gáztisztító massa kitermelése során 2010 februárjában a bányagödör oldalfalában több barlang nyílt meg. Mivel szemmel látható volt, hogy a gáztisztító massa a barlangokat is szennyezte (részben vagy teljesen kitöltötte), ezért a Terszol Zrt. 2010 márciusában barlangkutatási engedélyt kért és kapott a szennyezett üregek kármentesítésére. Az engedély iktatási száma **KTVF: 12074-6/2010**. Ez az engedély a köfejtőben feltárt eddig ismeretlen 8-as számú barlang valamint a kármentesítési munkák során megnyílt két újabb barlang feltáró munkájára szólt. Mint utóbb kiderült, e két utóbbi barlang az országos barlang nyilvántartásban már szerepelt Amfiteátrum köfejtő 3-as és 4-es számmal. A barlangok gáztisztító masszától való mentesítése 2010. július hónapban három héten át folyt, kutatásvezetésemmel. Ezeket a munkálatokat az Alpin Generál Hungary Kft. illetve Dülfer Kft. végezte. Ebben a három hétben a barlangból kb. 20 m³ szennyezett kitöltés került kitermelésre, melynek beszállítását és elszállítását a szerződés szerint a Terszol Zrt. vállalata magára. A munkálatokat a projekt akkori vezetője Borbás Béláné július 30-án leállította. Később, szeptember hónapban a munkálatok lebonyolítását átvevő Geohidroterv Mérnökgeológiai Környezetvédelmi és Vízgazdálkodási Kft. vette át, e cég a szennyező anyag további kitermelésével Nagy András barlangi kutatásvezető cégét bízta meg. Geohidroterv Kft-vel arra a megállapodásra jutottam, hogy a kutatási engedély lejártáig, 2010. december 31-ig a munkálatokat továbbra is kutatás vezetem, de mivel napi szinten ezt a tevékenységet nem tudom folytatni, helyettesítésemre a kutatásvezetői képesítéssel rendelkező Nagy Andrást is elfogadják. Tudomásom szerint a kitermelési munkálatokat 2011 februárjáig folytatták, jelentős mennyiségű szennyező anyagot juttatva a felszínre. 2011. februárjában Nagy András kutatásvezetőtől azt az információt kaptam, hogy a 3-as és 4-es barlangokban folyó nagyarányú kitermelési munkálatokról jelentés formájában, mint a DINPI, mint a Felügyelőség a tájékoztatást határidőkre megkapta. 2011. áprilisában Juhász Márton, a Duna-Ipoly Nemzeti Park barlangtani referense közölte velem, hogy bár ilyen irányú információkkal valóban rendelkezik, de ez nem minősül zárójelentésnek, valamint azt a tényt is, hogy a Terszol Zrt. vagy a Geohidroterv Kft. beleegyezésem és megkérdezésem nélkül nevémmel visszaélve meghosszabbította 2011. évre az engedélyt. Leszögezem, hogy mindezt semmiféle egyeztetés nem előzte meg, így most itt egy kutatási zárójelentés készült el.

KUTATÁSI ZÁRÓJELENTÉS AZ ÜRÖMI AMFITEÁTRUM –KŐFEJTŐ 8-AS SZÁMÚ BARLANGJÁBAN VÉGZETT MUNKÁLATOKRÓL

A kőfejtő 8-as számú barlangja a kőfejtő északi falában a gáztisztító massa mentesítés során nyílt meg. A bejáratot eltorlaszoló közettömbök szerencsés módon szinte teljes mértékben megakadályozták a gáztisztító massa barlangba jutását, így ebben az üregben lényegi tisztításra nem volt szükség. A barlang hossza 2,5 méter. A lapos rétegrés mentén kialakult üreg mindössze 2,5 m hosszban tárja fel a kőfejtő többi barlangjához hasonlóan a felső triász korú dachsteni mészkőösszletet. Keletkezése a kőfejtő talpszintjéről induló 20 fokos emelkedésű, 205 fokos irányú repedéshálózat által predestinált hasadéknak illetve kőzetpadok közti rétegrést kioldó szubtermális hatásoknak köszönhető. A barlangban élővilágnak nyomát nem találtuk, és mivel a gáztisztító massa kitermelése következtében a bányatalp szintje egyre mélyebbre került, az üreg bejárata ma már csak alpintechnikai eszközökkel lehetséges.

Bejáratának földrajzi koordinátái: X 647647

Y 248570

Bejáratának tengerszint feletti magassága: 158 m

A bejáratról a feltárás időszakában készített fotót mellékelek,

KUTATÁSI ZÁRÓJELENTÉS AZ ÜRÖMI AMFITEÁTRUM –KÖFEJTŐ 3-AS ÉS 4-ES SZÁMÚ BARLANGJÁBAN VÉGZETT MUNKÁLATOKRÓL

A **3-es számú barlang** bejáratának földrajzi koordinátái: X647830
Y248630
bejáratának tengerszint feletti magassága: 154 m

A **4-es számú barlang** bejáratának földrajzi koordinátái: X647830
Y249541
bejáratának tengerszint feletti magassága: 152 m

A **Porhintő-barlang** bejáratának földrajzi koordinátái: X647824
Y249637
bejáratának tengerszint feletti magassága: 168 m

Az ürömi Csóka-vár köfejtőben az 1960-as évekkel során az FTSK barlangkutatói Horváth János vezetésével több üregről készítettek dokumentációt. Ezen dokumentációk kiegészítéseként már az 1990-es években a gáztisztító massa helyszínre deponálását követően az Acheron barlangkutatói Kárpáth József vezetésével dolgoztak. A köfejtő udvarban a Horváth János által leírt és térképezett 3-as és 4-es számú barlangok ekkor a gáztisztító masszával való eltömedékelés miatt már nem voltak bejárhatók, helyükről már csak sejtéseink lehettek. A barlangbejáratok fölötti sziklafalban viszont ismertté vált Porhintő-barlang, melynek kutatása az ott észlelhető 8%-os széndioxid feldúsulás miatt hiúsult meg.

A 3-as és 4-es számú barlangból a gáztisztító massa kitermelését 2010 júliusában 3 héten keresztül, majd 2010 szeptemberétől több hónapon keresztül végeztük. E munkálatok során a barlangokból 2010 december 31-ig kb. 120 tonna gáztisztító massa illetve gáztisztító massa által elszennyezett barlangi kitöltés lett kitermelve. A munkálatok során tekintettel a kitermelendő anyag különösen egészségkárosító hatásaira a barlangban dolgozó kutatók C1 illetve F1 munkavédelmi besorolású védőöltözetben A2E2P3 maszkban és saválló gumikesztyűben végezték. 2010. december 31-ig a 3-as és a 4-es számú barlang hossza összekötésük után meghaladta a 100 métert. 2011. 02. hó 16-ig információim alapján a barlang hossza, mivel azt a Porhintő-barlanggal is sikerült összekötni, meghaladta a 240 métert, mélysége elérte a 45 métert.

A 2010. december 31-ig feltárt barlangszakaszokban a freatikus és szubtermális barlang genetikára utaló nyomokat találhatunk. Ezekben a barlangszakaszokban a képződmények jelenléte nem jellemző, bár a már 2011-ben feltárt szakaszokban több helyen is több tíz négyzetméteren borítják a falakat a kalcit és a gipszkiválások. A barlangok bejáratát ezért mindenképpen célszerű lenne ajtóval lezárni, és ezt nem csak a képződmények védelme, hanem a feltételezhetően a gáztisztító massa mészkővel való reakciójakor létrejövő széndioxid időről-időre való feldúsulása is indokolja. A barlangot magába foglaló kőzet a köfejtőre amúgy jellemző felső-triász korú dachsteini mészkő. A barlangot alapvetően két részre oszthatjuk: egy a köfejtő talpszintjéről induló 20 fokos lejtésű 205 fokos irányú repedéshálózat által

predesztinált, freatikus kialakulású, szűkebb szövevényes alaprajzú szakaszra és egy az előbbi síkot határoló 65 fokos lejtésű szintén 200 fokos irányú hasadékban kialakult hévízes eredetű tágas szakaszra.

Ezt támasztja alá a két járatszakaszban fellelhető képződmények elkülönülő formavilága és fajtái, valamint a freatikus szakaszban ezen képződmények hiánya. Míg ez utóbbi freatikus szakaszban csak néhány sztalaktit és heliktit található, addig a másik szakaszban gazdag heliktit, borsókő, kalcit és gipszkiválások láthatóak. Ez utóbbi szakaszok már 2011-ben váltak ismerté. A barlang jelenlegi (2011. januári 1. utáni) feltárásáról csak szóbeli információkkal rendelkezem, tudomásom szerint a barlang feltárása folytatódott, térképi és fotódokumentáció is készült róla. Tekintve, hogy én a kutatásvezetést kutatási engedélyben nevesítetten csak 2010. december 31-ig vállaltam, beszámolni is csak ennek az időszaknak a munkálatairól tudtam.

